

של מינסטר הם איכותיים, שמשום מה לא זכו למקום של כבוד מאז הופיעו. קובץ נוסף של משורר צעיר הוא קובץ אני לא עוצר מאת רפי ירדני, שראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד. מחברו של קובץ זה, שהתאבד בדמי ימיו, לא זכה לפרסם קובץ נוסף. בנוגות של קובץ זה יש מעט הסבר על הסיבות שהביאו את המחבר להסתלק מעולמנו — מלנכוליה של משוררים, שכה מעט משוררים ישראליים נגועים בה. קובץ שירה מומלץ אחרון

בסיגנון מיוחד, ומתאר את מעמד הפועלים הגרמני. בחירתה של סופי מאת וויליאם סטיירון, שראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן. הוא סיפרו המעולה של סופר אמריקאי דרומי, שכתב ספר על נושא השואה. הספר עדיף עשרת מונים על סיפרי יזק, שמואל פיזאר ואחרים. ספר מעולה ובונימנו הוא סיפורה של אייריס מרדוק, הנסיך השחור, שראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן. ספר

ראה אור ספר נוסף פרי-עטו של חתן פרס נובל, היינריך בל, הוא הרבת נהגה לדייק, המביא בצלילות את תחושות ה' מפלה של גרמניה לקראת סוף המלחמה העולמית ובעיקבותיה. ספר שני פרי עטה של מרגרט דראבל, שראה אור בעברית, הוא עידן הקרח, בהוצאת כתר. סיפורה של המחברת הפולנית חנה קראל, להקדים את ה' אלוהים, ראה אור בהוצאת אדם. והוא בבחינת ראייה מרחקת של מרד גיטו ורשה והומאניזם יהודי של קרדילוגו, שהיה סגנו של מרדכי אנילביץ' במרידת הגיטו. ספר מהמם הוא סיפורה של הסופרת הדרום-אפריקאית נדון גורדימר, אורח כבוד, המביא מימד מפוכח של תהליך שיחורה של אפריקה, תהליך שאלין נקלע לבן בעל ערכים הומאניים. עוד כמה ספרים מתורגמים ואיכותיים הם: אראס העיר החשוכה מאת אנדרז'י שצ'יפ' יורסקי, שראה אור בספריית פועלים, ו' ספר הישיות הדימוניות מאת ח' ל' בורחס.

נוסף שראה אור השנה, הוא הספר מרטין בובר — מאה שנה להולדתו. שאף הוא ראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד, תוך שהוא מביא דברי הוגים ואנשי מוסר, כפי שהעלו באוניברסיטת באר-שבע, בסימפוזיון לזכרו של מרטין בובר. סיפרו רבי-החשיבות של ההוגה היהודי-הבריטי ישעיה ברלין, הוגים רוסיים, ראה אור בהוצאת עם עובד בי תרגום עברי מעט מנופה, אשר אינו פוגע בחשיבות בחינתו של ברלין את המחשבה הרוסית. ספר רבי-חשיבות שראה אור השנה, הוא סיפרו של הפרופסור המנוח, יעקב טלבוין, תחת הכותרת מיתוס האומה וחזון המהפכה, המשלים את הטריטוריה הטלמונית, שראה אור בהוצאת עם עובד. בספר זה בוחן טלבוין את עליית הלאומנות האירופית, הסוציאליזם לסעיפיו ושורשיה של הציונות. ספר זה הינו מהחשובים ביותר שחברו אי פעם בידי מחבר ישראלי כלשהו. ספר רבי-ערך הוא לא נחשלים אלא מנוחשלים מאת שלמה סכירסקי מאוניברסיטת חיפה, שראה אור בהוצאת מחברות לחקר ולביקורת. ספר זה, שטבע את מטבע הלשון מנוחשלים לעדות ה' מירה, הינו אחת מהבחינות החשובות והענייניות ביותר של בעיית העדות בי ישראל. שני ספרים שראה אור השנה, ומתייחסים לקלסיקה רחוקה יותר, הם ספריו של נתן שפיגל מרקוס אורליוס ואפיקורוס, שראה אור בהוצאת מגנס. ל- ספרים אלה מצטרף סיפרו של המשורר יונתן רטוש ספרות יהודית בלשון העברית, המביא טפה מהשקפות עולמו של המשורר הזכונני-ישראלי, שהלך השנה לעולמו. בספר זה קורא רטוש תיגר על כמה מהשקפות היסוד של התרבות וה' ספרות הישראליים, תוך שהוא ממעלה בכתיבתו מעל לדור שלם של מבקרים.

עיון

משפינוזה עד

רטוש

● ספרי עיון, פילוסופיה ומחקר רבים ראוי אור במהלך השנה החולפת וההמלצות מובאות כאן לא לפי סדר ערכם אל חשוי בותם. סיפרו של רוברט וולמש' בנפחולי

המעלה מעט מחייהם של אנשי ספרות מתוסכלים.

● בין תרגומי הקלסיקה לעברית בולט התרגום שעשה הסופר יהושע קנז' ל- סיפרו של פרנסואז מוריאק נשיקה למצודע, שראה אור בהוצאת עם עובד. גם סיפרו של קנוט המסון, מיסחורין, שראה אור בתרגום עברי משופץ מעשה ידי יותם ראובני בהוצאת שוקן. תרגום מחודש הוא התרגום שעשה המשורר יונתן רטוש' לטורטיה פלאט ל'והן סטיינבק, שראה אור בהוצאת כתר. בהוצאה זו ראה אור תרגום חדש לעברית של מובי דיק מאת הרמן מאללווי, שאינו נופל מהתרגום העברי הישן. סיפרו של איוואן בונין, האדון מסן-פרנסיסקו, ראה אור בהוצאת עם עובד. דאק הפאטאי' ליטט מאת דני לידרו ראה אור בהוצאת ספריית פועלים. מתחם מנדל מאת שלום עליכם זכה לתרגום עברי מדויק מעשה ידי של אריה אהרונ' בהוצאת אף. תרגום מופת הוא תרגומו של אברהם ברמן לנשים אובדות מאת ריינולד הרברט לורנס שראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן.

הוא מה המשל הזה מאת יצחק וקנין, משורר בן העדה המרוקאית, שאינו נוקק לסמלים פולקלוריים נוסח ארז ב'סון ודומיו, החפצים להאמין כי פולקלור הוא גם שירה. וקנין הוא משורר של משל, ומעידים על כך שיריו, המומלצים עד למאוד.

● לא מומלצים: מאות קבצי שירה, שראה אור במהלך השנה האחרונה, אינם מומלצים כלל לקראת השירה הישראלית. חלקם של אלה בוסר, חלקם האחר סובל מהטעות-גדולות של מחברים. מאפיינת לסוג זה של משוררות היא 'אריה ג'ינור' בקובץ מורדים, מפרפרים, שראה אור ב' הוצאת הקיבוץ המאוחד. זה קובץ של התנשאות מילולית, חסרת כל כיסוי ריגשי, במתכונת מודפסת של חריזה חופשית. קובץ של עויד מרדכי הורוביץ, בעלה של נעמי שמר, שראה אור תחת הכותרת שירים למרים האחרת בהוצאת זמורה ביתן מודן, שאינה נוהגת לפרסם דברי שירה. גם קובץ זה הוא בבחינת התנשאות מילורית, חסרת כל כיסוי ריגשי, במתכונת מודפסת של חריזה חופשית. עליהם נוסף המרכיב של 'הגבר העליון' נוסח הורוביץ.

● ספרים נוספים מאת סופרים בניי זמננו, שראה אור במהלך השנה האחרונה ומומלצים לקראת, מקיפים את סופר ה' צללים מאת פיליפ רות, שראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן. ספר המעלה את הזיותיו של רות הצעיר, לנוכח ה' אפשרות שאנה פראנק לא נספתה ב' שואה, והיא חיה בארצות-העברית. ספר מעולה של סופר יהודי אחר, הוא סיפרו של הסופר הקנדי מרדכי ריצ'לר הפרש מסיינט אורביין, שראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן. ספר שקיים בו גם פרק ישראלי רבי-עניין. סיפורה הראשון של הסופרת האמריקאית המעולה ג'וסי קרוז אוטס, עשו ב' כרצונכם, ראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן. ספר נוסף שראה אור בהוצאת ספרים זו הוא סיפרו של הסופר הציפי הגולה מילאן קונדרה, ספר הצחק והשיכחה, שהוא בבחינת פארודיה מעלת דמעות על המתרחש בצ'כוסלובקיה.

● דויד רוקח (אופטיקר) הוא משרידי דור המשוררים שהחל לפרסם מ' יצירותיו בשנות ה-30. את נוסח 'שלונסקי' שלו מתאים רוקח מדור לדור בהתאם לאופנות הרווחות, כך חיקה במשך שנים את סיגנונו של 'עמילי' ובשנים האחרונות הגיע לחיקוי סיגנונם של צעירי-הצעירים בשירה. בקובץ שיריו האחרון טוחן אבנים, שראה אור בספריית פועלים, מצליח רוקח להגיע לאחד משיאי הריקנות של השירה העברית לדורותיה. כאלה הם קובץ חרוזיה של בת-שבט שרית אקח מועד, ש' ראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד, וקובץ חרוזיו של רנני סובל, שראה אור בהוצאת מסדה. לרוכשי ספרי השירה בי דוכני שבוע הספר העברי מומלץ להשקיע לפחות מעט וספר ולבחון בדוכנים מהם שירה השירה שהם רוכשים ומה איכותם.

סיפרות מתורגמת

סטיירון, אוטס

ואחרים

אין ספק שהוצאת זמורה ביתן מודן השתלטה על תרגומי הספרות העולמית לעברית, תוך הקפדה על איכות התרגום וצורה, בסידרה זו בולט במיוחד סיפרו של פול תארן, האספרסד הפאטאגוני הישן, וסיפרו השלישי של הסופר הבריטי ממוצא הודי 'ו' ס' נאיפול, עיקול הנהר. ספר נוסף מאת הסופר הגרמני ג'ינור גראס, שראה אור בעברית, הוא הוועוד בטלגה, שבמהלכו הוא משוהה את ביטוסה של קבוצה 47 אחרי המלחמה העולמית השנייה, לוועודם של הסופרים הגרמניים אחרי מילחמת 30 השנה. ספר נוסף של קלטיקן גרמני בו-זמננו הוא סיפרו של מרטיין ולזר, טוט בורח. בהוצאת מסדה

הזמנים, שראה אור בהוצאת שוקן. הוא בבחינת עדות חותכת להוגה בן יהדות מרכז-אירופה, מאלה שציפו להפוך את ישראל למרכז רוחני-תרבותי, ונתבדו עד ליום. זהו ספר, שבו מצויים מאובי המוסר היהודי המעורבים באינטלקטואליזם צרפתי. סיפורה של רות בונדר, אדלשטיין נגד הזמן, שראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן, מציג בימים אלה — שבהם שבו לכותרות סיפור פרשת קסטנר — היגה שונה של שיתוף-הפעולה של ההגה היהודית באירופה עם הנאצים, תוך שהוא מביא את סיפורו של זקן היהודים במחנה טרזיינשטאט. דומה ולא דומה, הוא סיפורו של לזלי אפשטיין מלך היהודים, שאף הוא ראה אור בהוצאת זמורה ביתן מודן, ועניינו בזקן-היהודים של גיטו לודז'. עוד ספר מצפירי הפילוסוף היהודי המנוחה, ברוך שפינוזה, מאמר מדעי, ראה אור בתרגום לעברית בהוצאת מגנס, ספר המעיד על עוצמות הרוח והבינה של פילוסוף רבי-חשיבות זה.

● סיפרו של הצרפתי רולאן בארת, שיח אהבה, שראה אור בהוצאת שוקן, מעיד על הממדים היצירתיים-משוים ש' אליה הגיע מדעי-הסיפור בשנים האחרונות. סיפרו של ישראל ב'הן, בחביון הספרות העברית, שראה אור בהוצאת עקד, מביא את הבחינה הפסיכולוגית ויוגיאנית של הספרות העברית. סיפרו של מ'שה מ'ישק'נסקי, ראשית תנועת הפועלים היהודית ברוסיה, שראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד, מביא טפה מראשית התאגדותו של הסוציאליזם היהודי, ראשית המעוררת שאלות לנוכח יונונו של הסוציאליזם בישראל, בימים אלה. ספר מעולה

היסטוריה ארץ-ישראלית

קומונה, ברל

ואליטות

● משנה לשנה גובר ועולה זרם הספ'רים העוסקים בתולדות ארץ-ישראל בזמן החדש. בין הבולטים בספרים אלה שראו אור השנה מצוי סיפורה של אניטה שפירא, ברל, שראה אור בהוצאת עם עובד, והמביא חתך תלת-מימדי של ברל כצעלסון ותקופתו. ספר אחר, העוסק ב' תקופה החלוצית של הארץ, הוא סיפרו של אלכסנדר מרדלתי, קומונה, חברה ו' פוליטיקה, שאף הוא ראה אור בהוצאת עם עובד, ומחברו בוחן בכלי המדען תקופה זו. סיפרו של שמעון רשף, זרם העובד' דים בחינוך, שראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד, מביא את סיפורו של עוד אחד עם המאורות של ארץ-ישראל-העובדת שכבה עם קום המדינה — את סיפורו יוצא-הדור פן של החינוך ההסתדרותי, בשנים שקד' מו להקמת המדינה.

● מכנה אחרת של ההיסטוריה הארץ-ישראלית, הוא ספרם של אליעזר ליב' נח ויוסף נדבה, נ'לי' — תולדותיה של העדה מדינית, שמהדורה מתוקנת שלו ראתה אור בהוצאת שוקן, והמביא את סי' פור האספקטים המדיניים של גילוי קודם לספר זה סיפרו של הנדבן והציוני קל' שלתהתה קבוצת מיכתבים שנשלחו מארץ ישראל, שראה אור בהוצאת יד יצחק ב'ן צבי. אנתולוגיה מרשימה של מאמרים על ירושלים במשך מאתיים שנה, הוא הק'ר כץ פרקים בתולדות ירושלים בזמן החדש, שאף הוא ראה אור בהוצאת יד יצחק ב'ן צבי. ספר שמאמרו חובקים את תולדות העיר ויישובה מחדש, של האספקטים הש'רים גים שלה, סיפרו של מ'שה ליבס, האלי-טות של היישוב היהודי בארץ-ישראל ב' תקופת המנדט, שראה אור בהוצאת עם עובד, בוחן את הרבדים העליונים של היישוב היהודי בארץ בימי המנדט הברי'טי. ספרים אלה הינם רק קצה קצהו של קרחון ספרים מעולים, שהחלו בשנים ה' אחרונות, לבחון את ההתיישבות היהודית בארץ בעיניים מפוכחות, המבוססות על עובדות ולא על סיסמות.